

Ірена КОХАНЕВИЧ

(Львів, Україна)

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ПІД ЧАС ЗАГАЛЬНОВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ БЕЗПЕКОВИХ ВИКЛИКІВ

Актуальність порушеної проблеми обумовлена потребою інтеграції Збройних Сил України до стандартів НАТО, зокрема для забезпечення високої взаємосумісності під час міжнародних операцій та ефективного освоєння сучасної техніки, яка постачається іноземними партнерами.

Вивчення іноземних мов, особливо англійської, у процесі загальновійськової підготовки набуває стратегічного значення для безпеки, сприяючи оперативному обміну інформацією, правильному використанню технічних інструкцій і продуктивній комунікації з міжнародними партнерами в умовах гібридних загроз. Володіння мовою є ключовим аспектом участі в спільних навчаннях, операціях, а також застосуванні уніфікованих стандартів операційних процедур (SOPs) [1; 3].

Доступ до технічної документації, навчальних матеріалів і інструкцій для сучасної військової техніки, яка постачається союзниками, вимагає знання англійської мови. Самостійна робота з іноземними джерелами інформації та аналіз розвідувальних даних зменшують залежність від перекладачів і підвищують оперативність ухвалення рішень. Крім того, покращуються комунікація та координація з іноземними інструкторами, радниками та військовими контингентами.

Оволодіння іноземною мовою сприяє розвитку багатозадачності, покращує пам'ять та допомагає швидко адаптуватися до нових умов – навички, що є вкрай важливими для ефективної діяльності військового персоналу [1; 15].

У сучасних реаліях іноземна мова більше не є лише додатковою навичкою, а виступає ключовим інструментом для виживання та ефективної діяльності. У системі професійних компетенцій військового вона формує основу для співпраці з країнами-членами НАТО. Без володіння мовою на рівні стандартів STANAG 6001

неможливо здійснювати спільне планування операцій, використовувати уніфіковані протоколи зв'язку та управління, а також розуміти бойові накази у багатонаціональному середовищі.

Сучасні види озброєння, техніка і програмне забезпечення, такі як дрони, системи радіоелектронної боротьби й протиповітряної оборони, здебільшого оснащені англomовними інтерфейсами. Фахівець з відповідними мовними знаннями швидше освоює таку техніку та здатен самостійно працювати з технічною документацією, уникаючи затримок через переклад. Військовослужбовець повинен також уміти аналізувати інформацію з відкритих іноземних джерел, проводити допити військовополонених або опитування місцевого населення у зонах конфліктів, а також координувати взаємодію з міжнародними інструкторами та волонтерами [8; 11].

Викладання іноземних мов для військовослужбовців, які не спеціалізуються на лінгвістиці, повинно бути зосереджено на розбудові професійно орієнтованої комунікативної компетенції, співвідносної зі стандартами НАТО. Основним акцентом тут є швидке й ефективне засвоєння військової термінології у поєднанні з інтерактивними педагогічними підходами, такими як кейс-стаді, рольові ігри та моделювання ситуацій із використанням онлайн-платформ і сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Навчання також повинне бути спрямоване переважно на практичні аспекти – комунікацію в реальних умовах виконання службових обов'язків – із мінімізацією абстрактних теоретичних елементів. Особливе значення має приділятися вивченню специфічної військової термінології, аббревіатур, назв техніки та процедур, пов'язаних із функціонуванням різних родів військ. Методологія викладання повинна бути орієнтована на оперативне опанування матеріалу через активну участь у навчальних сценаріях: проведення нарад, підготовку доповідей і виконання завдань, які моделюють реальні професійні ситуації [10; 14].

Увага також повинна концентруватися на комунікаціях, необхідних для взаємодії з іноземними партнерами, а також на вмінні аналізувати накази та технічну документацію, забезпечуючи цим професійну сумісність із військовими структурами інших країн. Суттєвим складником такого освітнього процесу є інтеграція сучасних мультимедійних засобів і онлайн-технологій, що гаранту-

ють необхідну гнучкість навчання. Зокрема, розробка освітніх програм має бути спрямована на досягнення мовних рівнів, які відповідають вимогам НАТО та забезпечують ефективну комунікацію з персоналом країн-членів Альянсу. Важливою умовою успішної реалізації таких завдань є залучення кваліфікованих фахівців, здатних адаптувати матеріал загальної мовної підготовки до специфічних професійних потреб військових підрозділів [6; 11; 14].

У сучасному світі іноземні мови вже не обмежуються функцією засобу комунікації – вони стали важливим стратегічним елементом безпеки. Володіння іноземною мовою відкриває доступ до першоджерел і дає можливість оперативно аналізувати інформацію в оригіналі (OSINT). Це дозволяє своєчасно виявляти загрози, відстежувати ворожу пропаганду та краще розуміти наміри супротивника, уникаючи ризиків, пов'язаних із неточностями перекладу [13].

Знання англійської та інших світових мов дає країні можливість самостійно формувати свій імідж на міжнародній арені, вести ефективну боротьбу з дезінформацією та безпосередньо доносити правдиву інформацію до іноземних аудиторій. Для результативної співпраці з міжнародними партнерами, наприклад у межах НАТО, надзвичайно важливо, щоб офіцери та фахівці володіли спільною мовою. Це знижує ризик помилок під час спільних операцій, тренувань та іншої взаємодії. Крім того, більшість сучасного програмного забезпечення та протоколів кібербезпеки базуються на англійській мові. Тому знання технічної термінології є критично важливим для ефективної протидії кібератакам. Володіння мовою партнерів також сприяє створенню міцніших коаліцій, залученню гуманітарної допомоги, а також просуванню санкцій чи військової підтримки на політичному рівні [9; 13; 16].

Сучасна модернізація мовної підготовки в рамках загальнової військової підготовки спрямована на забезпечення сумісності з вимогами НАТО та швидке освоєння специфічної військової термінології. Одним із ключових напрямів є перехід від традиційної загальної освіти до оцінювання за стандартами НАТО, де основна увага зосереджена на практичному розумінні військових команд, наказів і рапортів. Замість класичного вивчення граматики «з нуля» акцент повинен робитися на інтенсивному оволодінні правилами радіообміну (Radio Discipline), тактичними командами

та умовними позначеннями на картах. Ефективним рішенням у цьому процесі є впровадження спеціалізованих додатків і онлайн-платформ для самостійного навчання в польових умовах. Такий підхід дозволяє військовослужбовцям підтримувати рівень знань навіть поза межами навчальних аудиторій [2; 5; 7].

Разом з тим, мовна підготовка стає невід'ємною частиною кожного тренувального етапу. Команди та ввідні під час навчань на полігонах дублюються англійською мовою, що сприяє створенню ефекту повного занурення. Водночас важливим аспектом є залучення інструкторів та військовослужбовців із бойовим досвідом за кордоном до ролі менторів для колег, які потребують більшої підготовки. Також доцільним є розроблення окремих навчальних модулів для кожного роду військ – артилеристів, медиків, зв'язківців тощо, що дозволяє уникнути витрачання часу на опанування непрофільної лексики. Такий диференційований підхід підвищує ефективність навчання та забезпечує цілеспрямоване освоєння необхідних навичок [2; 5; 7].

Таким чином, опанування іноземних мов, зокрема англійської, відіграє ключову роль у загальновійськовій підготовці, адже саме воно значною мірою визначає ефективність сучасного військово-службовця. Знання мови сприяє забезпеченню оперативної сумісності із силами НАТО, відкриває доступ до інноваційних технічних інструкцій і позитивно впливає на когнітивні здібності, такі як пам'ять та багатозадачність – критичні навички для реагування на різноманітні виклики безпеки. Володіння іноземними мовами є основою для ефективної співпраці з міжнародними партнерами, що стає особливо важливим під час участі у спільних операціях. Крім того, знання мов дозволяє військовим швидше освоювати сучасну техніку і озброєння, оскільки розуміння технічної документації є невід'ємною складовою цієї роботи. Окрім професійних переваг, вивчення мов покращує пам'ять, зосередженість і вміння працювати в умовах багатозадачності, що позитивно впливає на прийняття рішень у стресових ситуаціях. Мовна компетенція суттєво підвищує професійний рівень військовослужбовців і відкриває нові можливості для участі в програмах навчання за кордоном.

Отже, включення іноземних мов до програми загальновійськової підготовки є не просто даниною сучасним тенденціям, а жит-

тево необхідним кроком до посилення обороноздатності держави в умовах глобалізованого світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аношкова Т. Роль іноземної мови у процесі формування глобальної компетентності студентів закладів вищої освіти США. *Advanced Linguistics*. 2024. № 14. URL: <https://al.fl.kpi.ua/article/view/315725#:~:text=...>

2. Березнева І., Бакун К., Яслик А. Шляхи покращення мовної підготовки курсантів вищих військових навчальних закладів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 91. Том 1. 2025. С. 247–252. URL: https://aphn-journal.in.ua/archive/91_2025/part_1/35.pdf.

3. Боклаг Н. Важливість вивчення іноземних мов у сучасному світу. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/791225ba-ef28-45c1-b00a-ea2baacdca89/content>.

4. від. 15.12.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0019-17/ed20161215#Text>

5. Ворона Т., Ворона А. Особливості модернізації мовної освіти в Збройних Силах України. *Військова освіта*. 2 (44). 2021. С. 43–50. URL: <file:///C:/Users/Dell/Downloads/248695-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-573348-1-10-20211229.pdf>.

6. Герасимчук Г., Ковальчук О., Мельничук О. Особливості викладання іноземної мови професійного спрямування для студентів немовних спеціальностей. ЗВО. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*. 2024. № 2. С. 12–18. URL: <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2024.2.2>.

7. Лойшин А., Серебрянська І., Пунда Ю., Музиченко Д. Підготовка військовослужбовців в умовах війни: взаємодія з програмою НАТО «Defence Education Enhancement Program», інноваційні освітні процеси та виклики. *Military Science*. Vol. 2. No.4. 2024. С. 159–170. URL: <file:///C:/Users/Dell/Downloads/108-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-251-2-10-20251212.pdf>.

8. Основні засади мовної підготовки особового складу у системі Міністерства оборони України. URL: <https://nuou.org.ua/assets/documents/osn-zas-mp.pdf>.

9. Осова О. Лінгводидактичні особливості викладання іноземних мов у кризових ситуаціях: досвід закладів вищої освіти України. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти...* Випуск 42. 2023. С. 62–80. URL: <file:///C:/Users/Dell/Downloads/21889-Article%20Text-40211-1-10-20230620.pdf>.

10. Піддубна А., Дзюба Я. Особливості викладання іноземної мови у вищих військових навчальних закладах в умовах воєнного стану: формування комунікативної компетентності майбутніх офіцерів. URL: https://www.researchgate.net/publication/395615509_Osoblivosti_vikladanna_inozemnoi_movi_u_visih_vijskovih_navcalnih_zakladah_v_umovah_voennogo_stanu_formuvanna_komunikativnoi_kompetentnosti_majbutnih_oficeriv#:~:text=...

11. Про затвердження Інструкції про курси іноземних мов у Збройних Силах України Міністерство Оборони України. Наказ №286 від. 23.05.2027. URL: <https://nuou.org.ua/assets/documents/instr-course-for-lang-286.pdf>.

12. Про затвердження Критеріїв використання іноземної мови у службовій діяльності військовослужбовцями Збройних Сил України. Міністерство Оборони України. Наказ № 692

13. Романов І., Волік О. Іноземна мова як інструмент професійної комунікації працівників сектору безпеки та оборони в умовах глобальної безпекової нестабільності. *Академічні візії*. Вип. 49. 2025. С. 1–9. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/2915/2755>.

14. Ромашко О. Формування іншомовної компетентності курсантів немовних спеціальностей у вищих військових навчальних закладах України засобами інформаційнокомунікаційних технологій. Дисертація. Львів. 2025. URL: https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/07/diss_Romashko.pdf.

15. Сніговська О. Роль іноземної мови в контексті сучасних вимог до професійної підготовки фахівців із міжнародних відносин в умовах інтеграційних і глобалізаційних світових процесів. *Збірник наукових праць*. Частина 2. 2014. С. 349–355. URL: https://www.researchgate.net/publication/380601119_ROL_INOZEMNOI_

MOVI_V_KONTEKSTI_SUCASNIH_VIMOG_DO_PROFESIJNOI_PIDGOTOVKI_FAHIVCIV_IZ_MIZNARODNIH_VIDNOSIN_V_U MOVAH_INTEGRACIJNIH_I_GLOBALIZACIJNIH_SVITOVIH_PROCESIV#:~:text...

16. Стрельбицький М., Стрельбицька Л. Міжнародна безпека в умовах сучасних викликів та її вплив на внутрішню і зовнішню безпеку України. *Інформація і право*. № 4(55). 2025. С. 199–205. URL: <file:///C:/Users/Dell/Downloads/346417-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-810765-1-10-20260112.pdf>.